

Úvod do sociologie – ZUR732

Sylabus kurzu, v. 1

2011, podzimní semestr

Vyučující: Jakub Macek (jakub.macek@me.com)

Anotace

Kurz přibližuje obecnější společenskovední pohled na roli komunikace a jazyka, médií a žurnalistů v pozdně moderní společnosti. Klíčovými tématy, jichž se kurz dotýká, jsou reprodukce společnosti, sociálních identit a společenských nerovností prostřednictvím komunikace, komunikativní povaha společenského jednání a vztah médií, politického jednání a proměny společnosti a mediálních publik. Práce v kurzu je založena na pravidelném čtení vybraných sociologických a mediálněvědních textů rámovaném kontextujícími přednáškami a společnou diskuzí nad řešenými tématy.

Požadavky na zakončení kurzu

Kurz je ukončen **písemnou zkouškou**. Připuštění k této zkoušce je podmíněno četbou zadané literatury dokládanou **odevzdáním níže uvedených kritických rešerší**.

Závěrečný test

Písemná zkouška testuje znalost a pochopení literatury zadané k rešerším.

Rešerše

Rešerše dokladují Vaši obeznámenost s povinnými texty, a tedy Vaši připravenost na hodiny. (Omluvy pro neodevzdání či pro pozdní odevzdání nejsou – s výjimkou skutečně závažných zdravotních problémů a pod. – akceptovány.)

Rešerši budeme rozumět souvislé a současně strukturované shrnutí obsahu textu – shrnutí, zachycující téma textu, jeho základní teze, klíčové periodizace, které text nabízí, typologie apod. Takže – ano, jde nám tedy o svého druhu Vaše *výpisky* (které se však snaží mít podobu poněkud reflexivnější, než o rešerši, jak jí chápou např. kolegové knihovníci.

- Stručnost (či naopak hloubka detailu) rešerše je dána jejím rozsahem – čím delší rešerše, tím jemnější informace do ní proniknou.
- Dbejte na to, abyste klíčové rysy textu (klíčové informace) neobětováli podružnostem.

- Náš rozsah je volnější (rešerše každého jednoho textu necht' má min. 3000 znaků), máte tedy možnost manévrovat.
- Pište rešerši s vědomím toho, že je určena člověku, který původní text nezná, ale přece má být schopen pochopit jeho poselství a odhadnout jeho charakter.
- Nepovažujte psaní rešerši za samoúčelný nesmysl – jde o jeden z mála rozumných způsobů, jak uchovat načtené texty v poměrně přenositelné a sdílení otevřené podobě (paměť má tendenci být zoufale chatrná a selektivní). Je proto vcelku praktické se v nich pocvičit.

Jak rešerše odevzdávat?

- Rešerše vkládejte do odevzdávárny, která je otevřena v ISu.
- Pro každou ze tří vln odevzdávání je v odevzdávárně otevřena složka. Rešerše proto vkládejte do příslušné složky.
- Rešerše odevzdávejte vždy v samostatných souborech – **co rešeršovaný text, to jeden soubor.**
- Soubory **ne**vkládejte v komprimované podobě (tj. „zabalené“ do formátu zip, rar a pod.) – do úschovny je vkládejte ve některém z běžných textových formátů (doc, rtf, pdf).

Pozor! Po vypršení času pro odevzdání (který ke každé vlně uveden níže) budou složky v odevzdávárně automaticky uzamčeny a již do nich nebude možno texty vkládat!

První vlna rešerší

Zadané texty:

- **Berger, Peter – Luckmann, Thomas. 1999. „Společnost jako objektivní realita.“** Pp. 51-127 in *Sociální konstrukce reality*. Brno: CDK.
- **Geertz, Clifford. 2000. „Ideologie jako kulturní systém.“** Pp. 219-262 in *Interpretace kultur*. Praha: SLON.

Odevzdat do: 19.10.2011 (neděle)

Druhá vlna rešerší

Zadané texty:

- **Goffman, Eving. 2003. „Stigma a sociální identita.“** Pp. 9–53 in *Stigma*. Praha: SLON.
- **Habermas, Jürgen. 1992. „Further Reflections on the Public Sphere.“** Pp. 421-461 in *Habermas and the Public Sphere*. Ed. Calhoun, Craig. Cambridge: MIT Press.
- **McNair, Brian. 2004. „Účinky žurnalistiky.“** Pp. 40–62 in *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál.

Odevzdat do: 3.11.2011 (čtvrtek)

Třetí vlna rešerší

Zadané texty:

- **Cover, Rob. 2007.** „Inter/aktivní publikum: Interaktivní média, narativní kontrola a revize dějin publika.“ Pp. 195-207 in *Mediální studia*, r. 2, č. 2.
- **Jenkins, Henry. 2006.** „Introduction: ,Worship at the Altar of Convergence.“ Pp. 1-24 in *Convergence Culture*. New York: New York University Press.
- **Webster, Frank. 2006.** „What is an information society?“ Pp. 8-31 in *Theories of the Information Society*. London: Routledge.

Odevzdat do: 2.12.2011 (pátek)

Data a témata přednášek a konzultací

7. 10. 2011

Komunikace, jazyk a společnost

Povinná literatura: Berger, Peter – Luckmann, Thomas. 1999. „Společnost jako objektivní realita.“ Pp. 51-127 in *Sociální konstrukce reality*. Brno: CDK.

- Specifické postavení komunikace a jazyka v životě druhu homo sapiens
- Společnost jako produkt i předpoklad setrvalých sociálních interakcí – aneb vztah struktury a jednání
- Média jako sociální instituce
- Jak novinářskou profesi popsat prostřednictvím Bergerovy a Luckmannovy sociálněkonstruktivistické teorie?

Doporučená literatura: Bourdieu, Pierre. 1998. „Prostor sociální a symbolický,“ „Kapitál nového typu“ a „Za vědu o dílech.“ Pp. 9–67 in *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.

- Vztahová povaha sociálního prostoru – sociální prostor jako prostor distinkcí
- habitusy a ekonomický a kulturní kapitál
- Média jako spolutvůrce sociálního prostoru
- Novináři a jejich role při reprodukci sociálního prostoru – promítají se habitusy novinářů do toho, jak novináři formují sociální svět?

Povinná literatura: Geertz, Clifford. 2000. „Ideologie jako kulturní systém.“
Pp. 219-262 in *Interpretace kultur*. Praha: SLON.

- Ideologie jako funkce jazyka
- Vztah ideologie a vědy
- Mohou se novináři vyhnout tomu, aby při své práci reprodukovali ideologie? Může být, jinak řečeno, novinářina *neideologická*?

4. 11. 2011

Média a společnost

Povinná literatura: Goffman, Eving. 2003. „Stigma a sociální identita.“ Pp. 9–53 in *Stigma*. Praha: SLON.

- Média a problém jinakosti.
- Lze novináře coby nositele profesní identity možno v nějakém ohledu chápat jako sociálně stigmatizované?

Povinná literatura: Habermas, Jürgen. 1992. „Further Reflections on the Public Sphere.“ Pp. 421-461 in *Habermas and the Public Sphere*. Ed. Calhoun, Craig. Cambridge: MIT Press.

Povinná literatura: McNair, Brian. 2004. „Účinky žurnalistiky.“ Pp. 40–62 in *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál.

3. 12. 2011

Média, komunikace a společenská změna

Povinná literatura: Cover, Rob. 2007. „Inter/aktivní publikum: Interaktivní média, narativní kontrola a revize dějin publika.“ Pp. 195-207 in *Mediální studia*, r. 2, č. 2.

Povinná literatura: Jenkins, Henry. 2006. „Introduction: ,Worship at the Altar of Convergence.“ Pp. 1-24 in *Convergence Culture*. New York: New York University Press.

Povinná literatura: Webster, Frank. 2006. „What is an information society?“ Pp. 8-31 in *Theories of the Information Society*. London: Routledge.